

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ"

Θ.Ε. «Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων»

ΕΚΠ62 - (ΛΑΡ1)

Σύμβουλος-Καθηγητής: Δ. Χαλκιώτης

4η Γραπτή Εργασία

Ιωάννης Γεννάδιος

Αριθμός Μητρώου: 116785

ΚΑΡΔΙΤΣΑ

23 Απριλίου 2017

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	2
2. Η φύση της παγκοσμιοποίησης	3
3. Διερεύνηση των προκλήσεων	4
3.1 Οι επιρροές του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.....	4
3.2 Η ανάγκη για νέα στοχοθεσία.....	6
3.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο νέο πλαίσιο	8
4. Η ελληνική πραγματικότητα	10
4.1 Οι δυσκολίες υλοποίησης διεθνών εκπαιδευτικών συνεργασιών	10
4.2 Αναζητώντας διέξοδο προς την εποχή της παγκοσμιοποίησης	11
5. Συμπεράσματα	13
Βιβλιογραφικές αναφορές	14

1. Εισαγωγή

Η παγκοσμιοποίηση δεν αποτελεί ένα ενιαίο φαινόμενο αλλά σχετίζεται με ένα σύνολο πολύπλοκων τεχνολογικών, οικονομικών και πολιτισμικών αλλαγών με σύνθετα αποτελέσματα και μελλοντικές τάσεις οι οποίες δε μπορούν να προσδιοριστούν απόλυτα. Αν και οι τάσεις που συνδέουν τη δυναμική της παγκοσμιοποίησης με τη σχολική εκπαίδευση δεν είναι εύκολο να προσδιοριστούν, μπορεί να διαπιστωθεί με ασφάλεια ότι η γνώση εντός του παγκοσμιοποιημένου συστήματος δεν περατώνεται και δε θα περατώνεται στα σχολικά θρανία, αλλά αποκτά ένα χαρακτήρα δια βίου παιδείας. Μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο, η ουσιαστική συμμετοχή του πολίτη χωρίς τη νέα αντίληψη για τη γνώση και τη δράση καθίσταται πρακτικά αδύνατη. Οι προβληματισμοί αυτοί αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για τους πολίτες των πιο αδύναμων σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο κρατών, οι οποίοι νιώθουν περισσότερο ευάλωτοι στο παγκοσμιοποιημένο πεδίο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η χώρα μας, η οποία πασχίζει να αποδεικνύει αδιαλείπτως ότι μπορεί να υπάρξει ως ευρωπαϊκή υπόσταση.

Η θεώρηση του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας μας στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης δε μπορεί να παραβλέψει το υπερεθνικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Καθώς ο εκπαιδευτικός θεσμός θεωρείται ότι αποτελεί το πιο ισχυρό μέσο διαμεσολάβησης προς τις κοινωνίες του 21ου αιώνα (Ματθαίου, 2002), θα πρέπει να επωμισθεί το βάρος της δημιουργίας των απαραίτητων εκείνων προϋποθέσεων που θα μετατρέψουν την Ε.Ε. σε κοινωνία και οικονομία της γνώσης.

2. Η φύση της παγκοσμιοποίησης

Σύμφωνα με τον Dale (1999), η παγκοσμιοποίηση αντιπροσωπεύει μια ποιοτική αλλαγή στις εθνικές και υπερεθνικές σχέσεις, δίχως αυτό να συνεπάγεται μεγαλύτερη ομοιογένεια στις εκπαιδευτικές πολιτικές και πρακτικές. Οι μηχανισμοί με τους οποίους η παγκοσμιοποίηση επηρεάζει την εθνική πολιτική κάθε χώρας είναι εξαιρετικά πολύπλοκοι. Στο οικονομικό επίπεδο παρατηρείται αύξηση της αλληλεξάρτησης των οικονομιών και τάσεις ενοποίησης των αγορών, όπως αυτές εκδηλώνονται με τη διεθνοποίηση της παραγωγής και την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου (Ritzer, 1998). Εντοπίζονται αλλαγές στην οργάνωση της εργασίας και περιορισμός των εμποδίων στη διακίνηση των αγαθών, των εργαζομένων και των επενδύσεων. Ο κρατικός τομέας φαίνεται να συρρικνώνεται. Στο πολιτικό επίπεδο παρατηρείται η λήψη ολοένα και περισσότερων αποφάσεων σε διεθνείς θεσμούς με αποτέλεσμα τον περιορισμό των εθνικών πολιτικών τακτικών. Η δυνατότητα των εθνικών κρατών να παρεμβαίνουν άμεσα, μέσω των κυβερνήσεών τους, στις συντελούμενες οικονομικές αλλαγές περιορίζεται. Οι κυβερνήσεις σχηματίζονται σε εθνικό επίπεδο αλλά αναπτύσσουν δραστηριότητες που ξεπερνούν τα εθνικά όρια, καθώς διεισδύουν και ασκούν καταλυτική επιρροή σε ευρύτερους χώρους. Οι νέες σχέσεις επικοινωνίας που αναπτύσσονται μεταξύ των λαών, η ραγδαία ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας και της μάθησης και οι μετακινήσεις πληθυσμών είναι ζητήματα που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την πολιτική.

Στο πολιτισμικό επίπεδο, το ζήτημα της πολυπολιτισμικότητας καθίσταται κεφαλαιώδους σημασίας για την παγκόσμια κοινότητα. Οι αλλαγές που έχουν συντελεστεί στην επικοινωνία και στις συγκοινωνίες, ως απόρροια των αλλαγών στην τεχνολογία, οδηγούν σε μία ώσμωση των τοπικών παραδόσεων και παραδοσιακών

αξιών, θα άξιζε όμως να διερευνηθεί το κατά πόσο η αλληλεπίδραση αυτή οδηγεί σε σύγκλιση ή στην εξάλειψη κάποιων παραδόσεων ή αντιθέτως στην ενδυνάμωση κάποιων άλλων. Πρόκειται για ένα ενδιαφέρον πεδίο έρευνας. Δε θα πρέπει να παραβλεφθούν στο σημείο αυτό πολλές κινητοποιήσεις πολιτών (Σιάτλ, Γένοβα, Πράγα) οι οποίες πηγάζουν από την απειλή μιας βίαιης και ισοπεδωτικής παγκοσμιοποίησης της κουλτούρας και τον φόβο της ολοκληρωτικής εξάλειψης ορισμένων πολιτισμών στον πλανήτη. Ένας από τους κυριότερους φόβους που λειτουργεί ως γενεσιουργός αιτία των διαδηλώσεων είναι ότι η παγκοσμιοποίηση επιβάλλει στους εθνικούς πολιτισμούς μέσω των νόμων της αγοράς και των ελεύθερων συναλλαγών μια πολιτισμική μονοτονία, ή ακόμη χειρότερα, ότι προωθεί μια ενιαία αγορά ισοπεδώνοντας πολιτισμικές εκφάνσεις που ενδεχομένως φαντάζουν ως εμπορικά ή οικονομικά εμπόδια.

3. Διερεύνηση των προκλήσεων

3.1 Οι επιρροές του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος

Σε ό,τι αφορά στην πολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης, ξεχωρίζει η ανάγκη εξάσκησης των σύγχρονων μαθητών ώστε να μπορούν να συνυπάρχουν με τους συνανθρώπους τους, να διαμορφώνουν την ταυτότητά τους και να συμβάλουν στη διαμόρφωση της πολιτισμικής ταυτότητας των άλλων. Η παγκοσμιοποίηση και η κοινωνία της γνώσης θεωρούνται οι βασικές συνιστώσες του κοινωνικού μετασχηματισμού, οι οποίες οδηγούν σε ένα διαφορετικό επίπεδο κοινωνικής και οικονομικής οργάνωσης των κοινωνιών και επιβάλλουν την αναπροσαρμογή των εκπαιδευτικών συστημάτων (Αθανασούλα-Ρέππα, 2008). Στο πλαίσιο της αναπροσαρμογής αυτής έχει ενταχθεί ήδη η εφαρμογή νέων μεθόδων και τεχνικών

στην εκπαίδευση με την εισαγωγή προγραμμάτων διαπολιτισμικής αγωγής, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αγωγής υγείας. Τα πιλοτικά προγράμματα που εισήχθησαν στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχουν εγείρει ενστάσεις σχετικά με τον τρόπο υλοποίησής τους, έχουν όμως προφέρει όχι μόνο στην κατάκτηση νέων γνωστικών αντικειμένων αλλά και στον εμπλουτισμό των τρόπων διδασκαλίας που τόσο είχε ανάγκη το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας. Η καλλιέργεια της ευρωπαϊκής συνείδησης έχει ενταχθεί στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως συμβαίνει για παράδειγμα στο μάθημα της Γεωγραφίας της Β΄ Γυμνασίου, όπου παρουσιάζεται η έννοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα εμπλουτίστηκε επίσης με την ίδρυση του ειδικού εκπαιδευτικού ηλεκτρονικού δικτύου Ευρυδίκη (Eurydice) για τη συλλογή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων της εκπαιδευτικής πραγματικότητας των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τη συνεργασία μεταξύ των ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την ανάπτυξη κινητικότητας φοιτητών, καθηγητών και ερευνητών, με την αμοιβαία ακαδημαϊκή αναγνώριση διπλωμάτων και περιόδων σπουδών σε άλλο κράτος-μέλος, με τη λογική της ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών μέσα στην πολυγλωσσική Ε.Ε. καθώς και με την ανάπτυξη της ισότητας ευκαιριών στην εκπαίδευση κυρίως για νέους που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Η επιδίωξη ισορροπίας μεταξύ της εθνικής καταγωγής και του αισθήματος του «ανήκειν» στην παγκόσμια κοινότητα, με δικαιώματα και υποχρεώσεις απέναντι σε ένα ενιαίο και ευρύ κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό σύνολο, αποτελεί δύσκολο εγχείρημα. Η χρήση του όρου παγκόσμια κοινότητα οφείλει να γίνεται με επιφυλάξεις καθώς η έννοια της κοινότητας εμπεριέχει ένα σύστημα εγγυήσεων το οποίο στο παγκοσμιοποιημένο σύστημα απουσιάζει. Ανεξάρτητα από την καλλιέργεια και ανάπτυξη της εθνικής ταυτότητας, ακόμη και υπό την

ανασφάλεια που προκαλεί η απουσία συστήματος εγγυήσεων, μακριά από φανατισμούς κάθε μορφής, πρέπει να καλλιεργηθεί η ταυτότητα του παγκόσμιου πολίτη ως ενεργή μονάδα στο παγκόσμιο σκηνικό, πέρα από την προσφορά του στον τόπο. Η διατήρηση μιας πολιτισμικής ταυτότητας στο πλαίσιο της πολλαπλότητας των νέων σχέσεων που προκύπτουν δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση. Ευρύτερα, θα πρέπει να επιδιωχθεί η ανάπτυξη μιας πολυδιάστατης ταυτότητας, ικανής να καθιστά κάθε μαθητή έτοιμο να αποδεχθεί την ποικιλομορφία απόψεων, στάσεων και αξιών που πηγάζουν από την πολυπολιτισμικότητα. Κρίνεται αναγκαία λοιπόν η προώθηση της ευεργετικής αλληλεπίδρασης της κουλτούρας των λαών, προκειμένου να διατηρηθεί το μωσαϊκό των πολιτισμών.

3.2 Η ανάγκη για νέα στοχοθεσία

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι του εθνικού μας συστήματος πρέπει να γίνουν πιο εύκαμπτοι και προσαρμόσιμοι στα νέα δεδομένα ώστε να υποστηρίξουν την πολυπλοκότητα της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας. Η κάλυψη μιας τόσο πολυδιάστατης στοχοθεσίας δύσκολα μπορεί να συμβεί μέσα από το σημερινό μοντέλο διδασκαλίας. Απαιτείται μια διαδικασία που διασφαλίζει τη μάθηση μέσα από την αλληλεπίδραση δασκάλων, μαθητών και γνώσης και έχει ως πυρήνα την πραγματικότητα της τάξης. Ο όρος διδασκαλία φαντάζει πλέον εξαιρετικά φτωχός. Απαιτείται μια νέα μαθησιακή διαδικασία σε ένα ευέλικτο σχολείο με καταρτισμένους εκπαιδευτικούς που μπορούν να διαγνώσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και να διαμορφώνουν ανάλογα τη διαδικασία της μάθησης σε ένα ανοιχτό μαθησιακό περιβάλλον. Η εκπαιδευτική πράξη οφείλει να περάσει από τον κατακερματισμό της γνώσης και τη συλλογή φαινομενικά ασύνδετων πληροφοριών στα πλαίσια μιας διαθεματικής και διεπιστημονικής προσέγγισης, όπου

η λειτουργική σύνδεση και αφομοίωση της γνώσης πηγάζει μέσα από την άμεση ή έμμεση σχέση της με διάφορα είδη και κέντρα γνώσεων και αποκτά αξία από την αξιοποίηση της λύση προβλήματος (Carr & Kemmis 1986: 190). Η καλλιέργεια της σκέψης συμβαίνει σε ένα πλαίσιο μάθησης που δίνει προβάδισμα στη γνώση που παράγεται με βάση τη διαδικασία και όχι την πληροφορία. Στο προσκήνιο έρχονται δεξιότητες και στάσεις οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή να αποκτά νέες γνώσεις, προετοιμάζοντάς τον έτσι για τη ζωή, για την αντιμετώπιση νέων καταστάσεων και προβλημάτων. Απαιτείται επίσης η καλλιέργεια δεξιοτήτων αυτοελέγχου και αυτοκατεύθυνσης της γνώσης (μεταγνωστικές δεξιότητες), αυτή που προωθεί την καινοτόμο πρακτική και την ανάπτυξη της δια βίου μάθησης, ενώ καλλιεργεί την κριτική, αναστοχαστική και δημιουργική σκέψη. Συνάμα, αναπτύσσεται το ενδιαφέρον για συμμετοχή σε τοπικά και παγκόσμια προβλήματα, προκαλώντας το μαθητή να σκέφτεται με τη λογική του παγκοσμιοποιημένου πολίτη αν και καλείται να ενεργεί σε τοπικό επίπεδο. Ο ενεργός μαθητής γίνεται ενεργός πολίτης και καλλιεργεί ταυτόχρονα δεξιότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης και επικοινωνίας, μέσω της γλώσσας, της επιστήμης, της τεχνολογίας, της τέχνης και των πολιτισμικών αξιών.

Οι κατευθύνσεις οι οποίες φαντάζουν ως προκλήσεις σχετίζονται με την καλλιέργεια ταλέντων και κλίσεων, τη δημιουργικότητα και καινοτομική επιχειρηματικότητα, την ανάπτυξη σεβασμού και εκτίμησης άλλων πολιτισμών, την καλλιέργεια δημοκρατικών αξιών, την ανάπτυξη περιβαλλοντικής οικουμενικής συνείδησης, τη γνωριμία και κατανόηση της ιστορίας. Οι τεράστιες αυτές απαιτήσεις εγείρουν προβληματισμό σχετικά με το ρόλο των επιστημών στα αναλυτικά προγράμματα καθώς τομείς όπως τα μαθηματικά και οι φυσικές επιστήμες (ΦΕ), διδασκόμενα εντός του σημερινού πλαισίου, θα δυσκολευτούν να βρουν ρόλο στην

εξυπηρέτηση των στόχων αυτών. Αντίθετα, σε ένα περιβάλλον που κυριαρχείται από την επιστήμη και την τεχνολογία, ο Γραμματισμός στις ΦΕ (Scientific Literacy) με τη δημιουργία μιας σταθερής βάσης γνώσεων και ικανοτήτων στις ΦΕ ώστε οι πολίτες να μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων και σε δράσεις σχετικές με το φυσικό και κοινωνικοπολιτικό γίνεσθαι, κερδίζουν έδαφος. Η μουσική και άλλες τέχνες αναβαθμίζονται υπό το πρίσμα της νέας στοχοθεσίας καθώς η παράδοση μεταφέρει εθνικά και πολιτισμικά στοιχεία και πρέπει να ενισχύει ταυτόχρονα την εθνική, ευρωπαϊκή και παγκόσμια ταυτότητα των μαθητών.

3.3 Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο νέο πλαίσιο

Η θεώρηση της βασικής εκπαίδευσης του εκπαιδευτικού και ιδιαίτερα της ενδοϋπηρεσιακής του επιμόρφωσης εντός του παγκοσμιοποιημένου συστήματος διαφοροποιείται σε μεγάλο βαθμό. Η δημιουργία ενός συνεκτικού συστήματος κινήτρων, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει ανταλλαγές, επισκέψεις σύνδεσης και επιμόρφωσης, ανάληψη πολλαπλών ρόλων και απόκτηση διεθνών πιστοποιητικών προσόντων, είναι δυνατό να συμβάλλει στη σύνδεση της επιμόρφωσης με τις ατομικές ανάγκες των εκπαιδευτικών και της σχολικής μονάδας στην οποία εργάζονται, στην ανάπτυξη δεξιοτήτων και στην παροχή δυνατοτήτων αυτομόρφωσης. Ο εκπαιδευτικός, από τη στιγμή που δε λαμβάνει αποφάσεις, δε μπορεί να θεωρηθεί ως ο τελικός υπεύθυνος για την αντιμετώπιση και επίλυση των εκπαιδευτικών αναγκών και προκλήσεων, αποτελεί ωστόσο ένα σημαντικό παράγοντα που μπορεί να συμβάλει προς την εκπαιδευτική αλλαγή και τη μετάβαση στον τρόπο εκπαίδευσης που απαιτεί η εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Η διαδικασία της μάθησης τροποποιείται ώστε να αντιμετωπίζει τον κάθε μαθητή ανάλογα με τη διαφορετικότητά του, να επιτυγχάνει τη δημιουργία μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους, την εισαγωγή της τεχνολογίας, τη συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς και εμπλεκόμενους επαγγελματίες, τη συνεργασία με γονείς και άλλους κοινωνικούς εταίρους και τη χρήση διερευνητικών μαθητοκεντρικών μεθόδων. Το διδακτικό αντικείμενο δε μπορεί να παρουσιάζεται δίχως πλαίσιο αλλά πρέπει να συνδέεται άμεσα με τις μορφές παραγωγής, τις πολιτικο-οικονομικές τάσεις, την κατανόηση των συνεπειών του παγκόσμιου πλουραλισμού και της διαφορετικότητας, την κατανόηση των κοινωνικών δομών, θεσμών και ζητημάτων της σύγχρονης κοινωνίας. Η κατανόηση των διεθνών τάσεων των τρόπων σκέψης και των μορφών συμπεριφοράς που αλλάζουν την ευρωπαϊκή και παγκόσμια κοινωνία και τείνουν να επηρεάσουν το μέλλον των μαθητών ως ώριμων ενηλίκων, πρέπει να απασχολεί κάθε σύγχρονο σύστημα εκπαίδευσης.

Ο εκπαιδευτικός πρέπει να παροτρύνει τους μαθητές ώστε να γνωρίζουν και να σέβονται την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που μοιράζονται με τους νέους, να ενθαρρύνει την εκτίμηση των μαθητών για δημοκρατικές αξίες, όπως είναι η ανεκτικότητα και η ισότητα, να βοηθάει τους μαθητές να αναπτύσσουν εποικοδομητικές στάσεις για επείγοντα καίρια σύγχρονα θέματα, όπως είναι η ειρήνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οφείλει να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά την κοινωνική, πολιτιστική, εθνική και εκπαιδευτική απόκλιση των μαθητών, να οργανώνει δυναμικά μαθησιακά περιβάλλοντα και να διευκολύνει τη μάθηση για όλους τους μαθητές, να ενσωματώνει την τεχνολογία στη διδακτική διαδικασία, να εργάζεται σε ομάδες με όλους τους εκπαιδευτικούς και άλλους επαγγελματίες που είναι αναμειγμένοι στη μαθησιακή διαδικασία των ίδιων μαθητών, να συνεργάζεται με

τους γονείς και τους άλλους κοινωνικούς εταίρους και να δρα με διαδικασίες διερεύνησης και λύσης προβλήματος.

4. Η ελληνική πραγματικότητα

4.1 Οι δυσκολίες υλοποίησης διεθνών εκπαιδευτικών συνεργασιών

Η παγκοσμιοποιημένη πρόκληση, όπως παρουσιάστηκε παραπάνω, φαντάζει αρκετά απόμακρη για την ελληνική πραγματικότητα καθώς το γραφειοκρατικό, συγκεντρωτικό πλαίσιο του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με την προσήλωση στην τυπική διεκπεραίωση των υποθέσεων ώστε να αποφεύγεται απλώς η ευθύνη και τη στενή στόχευση της επιτυχίας στα αποτελέσματα των εξεταζόμενων μαθημάτων, δεν ευνοεί ένα πνεύμα καινοτομίας και πλουραλισμού. Η αντικατάσταση της σημερινής τυπικής μορφής διδασκαλίας από μια νέα μαθησιακή διαδικασία απαιτεί την επανεκπαίδευση του συνόλου του προσωπικού της εκπαίδευσης και την αλλαγή αρχών και στάσεων, πράγματα που με μια πρώτη ματιά φαντάζουν ακατόρθωτα, ιδιαίτερα υπό το πρίσμα της σημερινής ασφυκτικής οικονομικής κατάστασης της χώρας. Επιπλέον, το σύνολο της δημόσιας διοίκησης, επομένως και της εκπαίδευσης, διέπεται από ένα πνεύμα καχυποψίας το οποίο δυσκολεύει όχι την επιλογή του προσωπικού το οποίο θα ηγηθεί τέτοιων πρωτοβουλιών αλλά ακόμη και την απλή τοποθέτηση ενός εκπαιδευτικού σε ένα σχολείο και όχι σε ένα άλλο, η οποία συνοδεύεται από ευφάνταστα σενάρια και θεωρίες συνομοψίας. Το κλίμα αυτό, σε συνδυασμό με την έλλειψη των κατάλληλων «καναλιών», δεν επιτρέπει τη μεταφορά της αποκτούμενης εμπειρίας και τεχνογνωσίας από τους συμμετέχοντες στο υπόλοιπο προσωπικό, με αποτέλεσμα τη μικρή προστιθέμενη αξία ακόμη και των προγραμμάτων που υλοποιούνται επιτυχώς.

Σημαντικό εμπόδιο στην επιλογή του προσωπικού που θα αναλάβει ρόλους σε διακρατικές πρωτοβουλίες αποτελεί επίσης η γλώσσα. Ο υψηλός ηλικιακός μέσος όρος του προσωπικού της εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την έλλειψη κινήτρων στο παρελθόν για τη γνώση ξένων γλωσσών αφαιρούν σημαντικό τμήμα της ευελιξίας που απαιτεί η διεθνοποίηση του έργου της εκπαιδευτικής μονάδας. Η πραγματικότητα αυτή σε συνδυασμό με τη φυσική αντίσταση στην αλλαγή που εμφανίζει ο άνθρωπος ως αντανεκλαστική άμυνα εμπρός στο φόβο του νέου και αγνώστου, σκιαγραφεί ένα τοπίο ικανό να αποθαρρύνει τον πλέον ένθερμο οραματιστή.

4.2 Αναζητώντας διέξοδο προς την εποχή της παγκοσμιοποίησης

Η συγκεκριμένη όμως περιγραφή αποτυπώνει μέρος της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας, αποτελεί δηλαδή μόνο τη μια όψη του νομίσματος. Στην άλλη όψη βρίσκονται οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι ήδη εργάζονται στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος καθώς έχουν εκπαιδευτεί τυπικά ή άτυπα με δική τους πρωτοβουλία, ορμώμενοι από εσωτερικά κίνητρα, όπως είναι η ιδεολογική/επαγγελματική συγκρότηση ή η ανάγκη για εξέλιξη. Υπάρχουν ήδη τα στελέχη της εκπαίδευσης (διευθυντές και σύμβουλοι) που στηρίζουν τις προσπάθειες των υφισταμένων τους και προσπαθούν να μετουσιώσουν μεμονωμένες προσπάθειες σε παραδείγματα καλών πρακτικών ώστε να εξαπλωθούν στην εκπαιδευτική κοινότητα. Οι δράσεις που προωθούν την ανάπτυξη θετικών στάσεων για τα περιβαλλοντικά θέματα, την ισότητα των φύλων στην εργασία και την κοινωνία, την οργάνωση και ανάπτυξη της σταδιοδρομίας των μαθητών στα πλαίσια μιας αυξανόμενα διεθνοποιημένης αγοράς εργασίας, την ανάπτυξη κινήτρων για μάθηση πέρα από την υποχρεωτική εκπαίδευση και την ανάπτυξη καινοτομικής ικανότητας,

δε λείπουν εντελώς, απλά δεν αποτελούν την καθημερινότητα ή τους κύριους στόχους της ελληνικής εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η αξιοποίηση του συνολικού προσωπικού της εκπαίδευσης (εκπαιδευτικών, ανώτερων στελεχών, ακαδημαϊκών και πολιτικού προσωπικού) το οποίο φύσει και θέσει προωθεί τη μαθησιακή διαδικασία με τους τρόπους που απαιτεί το σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο, αποτελεί τον πλέον άμεσο τρόπο υπέρβασης της σημερινής κατάστασης. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό προσωπικό, αφού ανταποκριθεί στην πρόσκληση των ανώτερων στελεχών της εκπαίδευσης και μετεκπαιδευτεί αφομοιώνοντας τη σύγχρονη στοχοθεσία, είναι δυνατό να λειτουργήσει ως πολλαπλασιαστής εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας, οδηγώντας με τόλμη τη μαθησιακή διαδικασία στη μετεξέλιξή της. Προς την κατεύθυνση αυτή οφείλει να κινηθεί και το Υπουργείο Παιδείας όσον αφορά στη διαδικασία των προσλήψεων, καθώς έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει μέσω του διαγωνισμού του ΑΣΕΠ τους εκπαιδευτικούς με τα πολυσχιδή προσόντα που απαιτεί η εποχή της παγκοσμιοποίησης, εμπλουτίζοντας τη δεξαμενή των ικανοτήτων του σημερινού προσωπικού. Οι λύσεις αυτές βέβαια πρέπει να συνδυάζονται με ένα σύστημα διαρκούς ανατροφοδότησης, ώστε οι στόχοι να μην εγκαταλείπονται όταν ξεθυμαίνει το κύμα του αρχικού ενθουσιασμού, όπως συχνά συμβαίνει στη χώρα μας. Για το σκοπό αυτό το Υπουργείο θα μπορούσε να συστήσει μια αρχή η οποία μέσω υπαρχουσών δομών, όπως τα ΠΕΚ, θα ήταν σε θέση να καλλιεργεί συνεχώς τη διδακτική μεθοδολογία που απαιτεί η σύγχρονη εποχή, αξιοποιώντας αρχικά το πιο πρόθυμο κομμάτι του προσωπικού, έως ότου ωριμάσουν οι συνθήκες για το σύνολο του εκπαιδευτικού προσωπικού της χώρας.

5. Συμπεράσματα

Ενώ για μερίδα πολιτών η παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, αλλά και μικρότερα υπερεθνικά συστήματα όπως η Ε.Ε., φαντάζουν ως ευνοϊκά περιβάλλοντα ευκαιριών, για ένα άλλο τμήμα πολιτών αποτελούν απόμακρους θεσμούς, αν όχι πηγή απειλών. Το χάσμα συνεχίζει να βαθαίνει όπως αποδεικνύει ο πολιτικός στίβος: οι ακραίες φωνές κερδίζουν συνεχώς έδαφος και οι φοβικές επιλογές των πολιτών αυξάνονται διαρκώς. Τα εκπαιδευτικά συστήματα οφείλουν να δημιουργήσουν ένα στέρεο έδαφος, παρέχοντας τα εφόδια στους μαθητές που θα τους επιτρέπουν να κινούνται με άνεση στο διεθνοποιημένο περιβάλλον, ώστε να απομακρύνεται το αίσθημα του αποκλεισμού. Ο στόχος αυτός, αν και για τη χώρα μας φαντάζει πολύ δύσκολος, μπορεί να καταστεί εφικτός εφόσον αξιοποιηθεί σε ένα πρώτο στάδιο το προσωπικό που είναι ήδη σε θέση να ανταποκριθεί στη πρόκληση, ανοίγοντας τον δρόμο για τη δημιουργία μιας δομής ικανής να ηγηθεί της προσπάθειας για την επίτευξη της εκπαιδευτικής αλλαγής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσση

Ματθαίου, Δ. (2002). Η Εκπαίδευση Απέναντι στις Προκλήσεις του 21ου Αιώνα. Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.

Αθανασούλα – Ρέππα, Α. (2008). Ο Εκπαιδευτικός Οργανισμός στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Περιβάλλον. Στο: Α. Αθανασούλα-Ρέππα, Μ. Κουτούζης (Επιμ.), *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων. Κοινωνική και Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαιδευτικής Διοίκησης* (τομ. Γ', σ. 96-102). Πάτρα: ΕΑΠ.

Ξενόγλωσση

Carr, W. & Kemmis, S. (1986). *Becoming critical: education knowledge and action research*. London: Falmer Press.

Dale, R. (1999). Specifying Globalization Effects on National Policy: a Focus on the Mechanisms. *Journal of Education Policy*, 14(1), 1-17.

Osborn, M. (2001). Constants and Contexts in Pupil Experience of Learning and Schooling: Comparing Learners in England, France and Denmark. *Comparative Education*, 37 (3), 267-278.

Ritzer, G. (1998). The Weberian theory of rationalization and the McDonaldisation of contemporary society. *Illuminating Social Life*, 37-62.